

[Time:2.30 Hrs]

[Marks:75]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:
1. All question are compulsory.
 2. Figures to the right indicate full marks.
 3. Students answering in the regional language should refer in case of doubt to the main text of the paper in English.

Q.1

- a) **Choose the correct alternative answer (any 8)** 8
- 1) Anti-Hindi agitations took place in _____ India.
(Northern / Southern / Western / Belgaum)
 - 2) Traditional Hindu society was divided into----- varnas based on occupation of an individual
(Three, Four, Five, Two)
 - 3) _____ is a solution to communalism.
(Capitalism / Patriotism / Communism / None of these)
 - 4) _____ is an established system of classifying groups based on caste, economic status, etc.
(Social stratification / Demography / Diversity / Dissociation)
 - 5) The holy book of Christians is _____.
(BhagavatGita / Koran / Bible / Mahayan)
 - 6) The urban people in India are mostly engaged in _____.
(Services / Agriculture / Industrial / Serf)
 - 7) Raja Ram Mohan Roy organized a movement to oppose the practice _____.
(Sati / Dowry / Polygamy / Child marriage)
 - 8) The constitution of India has recognized _____ major language).
(22 / 24 / 26 / 29)
 - 9) Among the states in India _____ has the highest gender ratio.
(Kerala / Maharashtra / Haryana / Bihar)
 - 10) The _____ scheme has improved enrolment in government schools
(Free books / Midday meals / Free uniforms / All of the above)
- b) **Write True or False (any 7)** 7
1. Caste system acted as barriers in social progress of modernization.
 2. Shwetambar and Pitamber are the two sects of Jainism.
 3. In Hypermetropia there is for-sightedness but not short-sightedness.
 4. At times conflict leads to violence and lawlessness in the society.
 5. Demography is study of population.
 6. Animism is a belief in the spirit of the dead.
 7. In India Kerala state has highest literacy rate.
 8. Sexual harassment at workplace is a form of criminal violence against women.

9. India is the seventh largest country by area in the world.
10. Dr. Ambedkar burnt Manu Smriti symbolically in 1972 to destroy untouchability and caste discrimination.

Q.2 a. Explain the positive and negative role of mass media towards women. 15

OR

- b. Explain types of social stratification of Max Weber's and explain the recent trends of social stratification in modern.

Q.3 a. Explain in detail the causes and effects of communal conflicts. 15

OR

- b. Explain the causes of regional conflicts and suggest measures to resolve regional conflicts.

Q.4 a. State the caste-wise population structure and explain the factors influencing the caste system in modern India. 15

OR

- b. Analyze the regional differences in India in terms of Urban and Tribal characteristics.

Q.5 a. Define the concept of linguism and discuss the measures to resolve linguistic conflicts in India. 15

OR

- b. Write a short notes (any-3)
1. Special provisions for disabled people
 2. Female feticide
 3. Multicultural nature of Indian society
 4. Orthopedically challenged person
 5. Characteristics of rural areas

कृपया तुम्हाला योग्य प्रश्नपत्रिका मिळाली आहे का ते तपासा.
 सूचना: १ सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 २ उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवतात.
 ३. प्रादेशिक भाषेत उत्तर देणाऱ्या विद्यार्थ्यांनी शंका असल्यास पेपरच्या मुख्य मजकुराचा इंग्रजीमध्ये संदर्भ द्यावा.

प्र.१

अ) योग्य पर्याय निवडून वाक्य पुन्हा लिहा (कोणतेही आठ)

८

1. -----भारतात हिंदीविरोधी आंदोलने झाली. (उत्तर / दक्षिण / पश्चिम / बेळगाव)
2. पारंपारिक हिंदू समाज व्यक्तीच्या व्यवसायावर आधारित -----वर्णामध्ये विभागला गेला होता. (तीन, चार, पाच, दोन)
3. -----हा जातीयवादावरचा उपाय आहे. भांडवलवाद / देशभक्ती / साम्यवाद / यापैकीनाही)
4. ----- ही जात, आर्थिक स्थिती इत्यादींवर आधारित गटांचे वर्गीकरण करण्याची स्थापित प्रणाली आहे. (सामाजिक स्तरीकरण / लोकसंख्या / विविधता / पृथक्करण)
5. ख्रिश्चनांचा पवित्र ग्रंथ----- आहे. (भगवद्गीता / कुराण / बायबल / महायान)
6. भारतातील शहरी लोक बहुतांशी -----मध्ये गुंतलेले आहेत. (सेवा / कृषी / औद्योगिक / सराफ)
7. राजा राम मोहन रॉय यांनी -----प्रथेला विरोध करण्यासाठी आंदोलन केले. (सती / हुंडा / बहुपत्नीत्व / चिंधविवाह)
8. भारताच्या संविधानाने -----प्रमुख भाषांना मान्यता दिली आहे. (२२/२४/२६/२९)
9. भारतातील राज्यांपैकी -----मध्ये लिंग गुणोत्तर सर्वाधिक आहे. (केरळ / महाराष्ट्र / हरियाणा / बिहार)

10. ----- योजनेमुळे सरकारी शाळांमधील पटसंख्या वाढली आहे. (विनामूल्यपुस्तके / माध्यान्ह भोजन / मोफतगणवेश / वरीलसर्व)

७

ब) खालील विधाने सत्य किंवा असत्य ते लिहा)कोणतेही सात(

1. आधुनिकीकरणाच्या सामाजिक प्रगतीमध्ये जातीव्यवस्था अडथळे ठरली.
2. श्वेतांबर आणि पितांबर हे जैन धर्माचे दोन पंथ आहेत.
3. हायपरमेट्रोपियामध्ये दृष्टीदोष असतो परंतु अदूरदृष्टी नसते
4. काही वेळा संघर्षामुळे समाजात हिंसाचार आणि अराजकता निर्माण होते.
5. लोकसंख्याशास्त्रम्हणजे लोकसंख्येचा अभ्यास.
6. अँनिमिझमहा मृतांच्या आत्म्यावरील विश्वास आहे.
7. भारतात केरळ राज्यात साक्षरतेचे प्रमाण सर्वाधिक आहे.
8. कामाच्या ठिकाणी होणारा लैंगिक छळ हा महिलांवरील गुन्हेगारी हिंसाचाराचा एक प्रकार आहे.
9. क्षेत्रफळानुसार भारत जगातील सातव्या क्रमांकाचा देश आहे.
10. अस्पृश्यता आणि जातीय भेदभाव नष्ट करण्यासाठी डॉ. आंबेडकरांनी 1972मध्ये मनुस्मृतीचे प्रतीकात्मक दहन केले.

प्र.२

अ) महिलांबाबत प्रसारमाध्यमांची सकारात्मक आणि नकारात्मक भूमिका स्पष्ट करा.

१५

किंवा

ब) मॅक्स वेबरचे सामाजिक स्तरीकरणाचे प्रकार सांगा आणि आधुनिक भारतातील सामाजिक स्तरीकरणाच्या सद्यस्थितीचा कल स्पष्ट करा.

प्र.३

अ) जातीय संघर्षाची कारणे आणि परिणाम तपशीलवार स्पष्ट करा.

१५

किंवा

ब) प्रादेशिक संघर्षाची कारणे स्पष्ट करा आणि प्रादेशिक संघर्ष सोडवण्यासाठी उपाय सुचवा.

प्र.४

अ) जातीनिहाय लोकसंख्येची रचना सांगा आणि आधुनिक भारतातील जातिव्यवस्थेवर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा.

१५

किंवा

ब) नागरी आणि आदिवासी वैशिष्ट्यांच्या दृष्टीने भारतातील प्रादेशिक फरकांचे विश्लेषण करा.

प्र.५

अ) भाषावादाची संकल्पना परिभाषित करा आणि भारतातील भाषिक संघर्ष सोडवण्याच्या उपायांवर चर्चा करा.

१५

किंवा

ब) टिपा लिहा (कोणत्याही तीन)

1. अपंग लोकांसाठी विशेष तरतुदी
2. स्त्रीभ्रूणहत्या
3. भारतीय समाजाचे बहु सांस्कृतिक स्वरूप
4. अस्थिविकलांगव्यक्ति
5. ग्रामीण भागाची वैशिष्ट्ये

